

Sesijas dokuments

B9-0170/2024

11.3.2024

REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

iesniegts, noslēdzot debates par Komisijas paziņojumu

saskaņā ar Reglamenta 132. panta 2. punktu

par prasību atdot Rumānijas nacionālo bagātību, ko nelikumīgi piesavinājusies
Krievija
(2024/2605(RSP))

*Cristian Terheş, Anna Fotyga, Kosma Złotowski, Witold Jan Waszczykowski,
Anna Zalewska, Jadwiga Wiśniewska, Adam Bielan, Eugen Jurzyca*
ECR grupas vārdā

Eiropas Parlamenta rezolūcija par prasību atdot Rumānijas nacionālo bagātību, ko nelikumīgi piesavinājusies Krievija (2024/2605(RSP))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 6. un 167. pantu,
- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2., 3., 4. un 21. pantu,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas preambulu un 22. pantu,
- ņemot vērā Hāgas 1954. gada Konvenciju par kultūras vērtību aizsardzību bruņota konflikta gadījumā un tās pirmo protokolu, kas piemērojams okupētām teritorijām, un otro protokolu par kultūras īpašuma pastiprinātu aizsardzību,
- ņemot vērā Starptautiskās Krimināltiesas Romas statūtu 8. panta 2. punktu,
- ņemot vērā Eiropas Padomes Konvenciju par noziedzīgiem nodarījumiem pret kultūras vērtībām (Nikosijas konvencija),
- ņemot vērā 1948. gada 10. decembra Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju,
- ņemot vērā Padomes 2021. gada 21. jūnija secinājumus par ES pieeju kultūras mantojumam konfliktos un krīzēs,
- ņemot vērā *UNESCO* 1972. gada 16. novembra Konvenciju par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību,
- ņemot vērā *UNESCO* 2003. gada 17. oktobra Deklarāciju par kultūras mantojuma tīšu iznīcināšanu,
- ņemot vērā 1966. gada 16. decembra Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām,
- ņemot vērā 2015. gada ziņojumu “Kultūras mantojuma nozīme Eiropai”¹,
- ņemot vērā Komisijas 2018. gada 22. maija paziņojumu “Spēcīgas Eiropas veidošana: jaunatnes, izglītības un kultūras politikas nozīme” (COM(2018)0268),
- ņemot vērā Komisijas 2018. gada 22. maija paziņojumu “Jauna Eiropas darba kārtība kultūrai” (COM(2018)0267),
- ņemot vērā Komisijas 2017. gada 14. novembra paziņojumu “Eiropas identitātes stiprināšana ar izglītību un kultūru — Eiropas Komisijas ieguldījums vadītāju

---

¹ Sadarbības projekta [“Cultural Heritage Counts for Europe” galīgais ziņojums](#), 2015. gada jūnijs.

2017. gada 17. novembra sanāksmē Gēteborgā” (COM(2017)0673),

- ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Deklarāciju par starptautiskās sadarbības principiem kultūras jomā,
- ņemot vērā 27 dalībvalstu līderu un Eiropadomes, Eiropas Parlamenta un Komisijas apstiprināto 2017. gada 25. marta Romas deklarāciju,
- ņemot vērā iepriekšējo 2020. gada 17. septembra rezolūciju par Eiropas kultūras atveseļošanu²,
- ņemot vērā 2022. gada 14. decembra rezolūciju par jaunas Eiropas darba kārtības kultūrai un ES Starptautisko kultūras sakaru stratēģijas īstenošanu³,
- ņemot vērā 2017. gada 5. jūlija rezolūciju par ES stratēģijas veidošanu starptautisko kultūras attiecību jomā⁴,
- ņemot vērā 2021. gada 20. janvāra rezolūciju par efektīva politiskā ieguldījuma nodrošināšanu, īstenojot Eiropas Kultūras mantojuma gadu⁵,
- ņemot vērā 2019. gada 17. janvāra rezolūciju par bruņotu konfliktu un kara laikā nolaupītu mākslas darbu un kultūras priekšmetu pārrobežu restitūcijas prasībām⁶;
- ņemot vērā 2018. gada 11. decembra rezolūciju par jauno Eiropas darba kārtību kultūrai⁷,
- ņemot vērā Padomes 2018. gada 22. janvāra secinājumus par integrētu pieeju ārējiem konfliktiem un krīzēm,
- ņemot vērā Padomes 2018. gada 8. jūnija secinājumus par nepieciešamību kultūras mantojumu izvirzīt priekšplānā dažādās politikas jomās Eiropas Savienībā⁸,
- ņemot vērā Komisijas 2022. gada 13. decembra paziņojumu par ES rīcības plānu kultūras priekšmetu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai (COM(2022)0800),
- ņemot vērā *UNESCO* Pasaules konferences par kultūras politiku un ilgtspējīgu attīstību “MONDIACULT 2022” noslēguma deklarāciju,
- ņemot vērā Lūgumrakstu Nr. 1168/2023, ko asociācijas “Kopā mēs nodrošinām labklājību” (*Impreuna aducem bunastare*) vārdā iesniedza Rumānijas valstspiederīgais Mihai Igna, par lūgumu atgūt Rumānijas nacionālo bagātību un vēstures arhīvu no Krievijas,

---

² OV C 385, 22.9.2021., 152. lpp.

³ OV C 177, 17.5.2023., 78. lpp.

⁴ OV C 334, 19.9.2018., 112. lpp.

⁵ OV C 456, 10.11.2021., 24. lpp.

⁶ OV C 411, 27.11.2020., 125. lpp.

⁷ OV C 388, 13.11.2020., 30. lpp.

⁸ OV C 196, 8.6.2018., 20. lpp.

- ņemot vērā Reglamenta 132. panta 2. punktu,
- A. tā kā kultūrai ir būtiska vērtība kā cilvēcīguma, demokrātijas un pilsoniskās līdzdalības izpausmei, kas var būt izšķirīgi svarīga ilgtspējīgas attīstības veicināšanā;
  - B. tā kā Eiropa ir dažādu kultūru un unikāla kultūras mantojuma kopiena, kuras pamatā ir kopīgas vērtības, vēsture un nepārtraukta integrācija;
  - C. tā kā kultūras mantojums ir viens no civilizācijas pamatelementiem, ņemot vērā, piemēram, tā simbolisko vērtību un to, ka tas veido cilvēces kultūras atmiņu, kura vieno cilvēkus; tā kā kultūrai un kultūras mantojumam ir liels potenciāls veicināt Eiropas Savienības vērtības, stiprināt tās dažādās identitātes, palīdzēt sasniegt tās mērķus pasaules līmenī un risināt globālas problēmas;
  - D. tā kā Eiropas integrācijas kultūras dimensija ir tā, kurā ir vismazākā Eiropas iestāžu aktīvā iesaiste vai tādas nav vispār;
  - E. tā kā kultūras mantojuma izlaupīšana un nelikumīga iznīcināšana nopietni apdraud Eiropas unikālo raksturu, proti, tās senās un daudzveidīgās kultūras un kultūras mantojumu;
  - F. tā kā Rumānijas nacionālā bagātība ir vērtīgu kultūras, reliģisku un vēsturisku priekšmetu kolekcija, zelta bagātība 91,48 tonnu svarā, kuras vērtība pašlaik ir vairāk nekā 5 miljardi EUR, karaliskās dārgakmeņu un reto monētu kolekcijas, kā arī vēstures arhīvi; tā kā saskaņā ar Rumānijas un Kremļa vienošanos Krievijai bija jā saglabā šīs bagātības drošība līdz brīdim, kad būs iespējama tās atgriešana Rumānijā; tā kā 1918. gada sākumā jaunā Padomju Savienības valdība pārtrauca visas diplomātiskās attiecības ar Rumāniju un konfiscēja Rumānijas nacionālo bagātību, kā rezultātā daļu no tās, tostarp visu zelta bagātību, līdz pat šodienai nelikumīgi glabā Krievija;
  - G. tā kā, lai apspriestu Rumānijas nacionālās bagātības restitūciju, tika izveidota Rumānijas un Krievijas Apvienotā komisija, kas darbojās no 2003. līdz 2019. gadam; tā kā Apvienotās komisijas sanāksmēs Rumānijas delegāti sniedza pierādījumus par Maskavā glabāto Rumānijas nacionālo bagātību, tostarp Rumānijas Valsts bankas⁹ glabātos oriģināldokumentus par zelta bagātības nodošanu Krievijai ar nosacījumu, ka tā tiks atgriezta konflikta beigās; tā kā Krievija neapstrīdēja šos pierādījumus, atzīstot savu pienākumu atgriezt bagātību;
  - H. tā kā Rumānijas nacionālajai bagātībai ir milzīga vēsturiska un kultūras vērtība Rumānijas iedzīvotājiem, kuri cenšas panākt tās restitūciju, kas ļautu nodrošināt taisnīgumu un vēstures reparāciju pēc bagātības nelikumīgās konfiskācijas un lieguma viņiem piekļūt likumīgajam mantojumam;
  - I. tā kā arī citas Eiropas valstis piedzīvoja vienlaicīgu izlaupīšanu gan no nacistiskās Vācijas, gan Padomju Savienības puses; tā kā tiek lēsts, ka Otrā pasaules kara laikā nacistiskā Vācija un Krievijas Sarkanā armija, tostarp specializētas “trofeju brigādes”, Polijā nozaga vai sabojāja vairāk nekā 516 000 mākslas darbu; tā kā Polija ir iesniegusi

---

⁹ Rumānijas Valsts banka ‘[One century of the unfinished history of the NBR’s Treasure in Moscow](#)’, skatīts 2024. gada 11. martā.

Krievijas varas iestādēm aptuveni 20 pieprasījumus atgriezt tūkstošiem priekšmetu, kas nozagti Otrā pasaules kara laikā; tā kā pieprasījumi, ko Polija iesniedza Krievijai 2022. gada septembrī, ietvēra oficiālu restitūcijas pieprasījumu atgriezt septiņas gleznas, kuras padomju spēki nozaga no muzejiem un pilīm un kuras tagad var atrast Puškina vārdā nosauktajā Valsts mākslas muzejā Maskavā;

- J. tā kā ir svarīgi panākt no izcelsmes valsts nelikumīgi izvestā kultūras mantojuma restitūciju, lai saglabātu un novērtētu kultūras daudzveidību un aizsargātu kultūras mantojuma vispārējo vērtību;
- K. tā kā šis gadījums par Krievijas darbībām attiecībā uz Rumānijas nacionālo bagātību nav vienīgais; tā kā daudzas Eiropas valstis, piemēram, Polija, Ukraina un Latvija, gadsimtu gaitā ir saskārušās ar līdzīgām ļaunprātīgām Krievijas darbībām;
- L. tā kā cīņā pret Krievijas imperiālismu un agresiju ir jāietver centieni atjaunot un saglabāt Eiropas kultūras mantojumu, tostarp Rumānijas nacionālo bagātību;
- M. tā kā Krievija ir uzskatāmi parādījusi sistemātisku agresiju, ne tikai cenšoties paplašināt savu teritoriālo ietekmi, bet arī iznīcinot mūsu kopīgo Eiropas identitāti, mūsu vērtības un Eiropas mantojumu;
- N. tā kā LESD 167. pants paredz, ka “Savienība veicina dalībvalstu kultūru uzplaukumu, respektējot to nacionālās un reģionālās atšķirības un vienlaikus pievēršot uzmanību kopīgajam kultūras mantojumam”; tā kā tajā ir arī precizēts, ka ES var to panākt, “veicinot dalībvalstu sadarbību” un vajadzības gadījumā “atbalstot un papildinot to rīcību” konkrētās jomās; tā kā tas ietver tādas jomas kā “zināšanu par Eiropas tautu kultūru un vēsturi uzlabošana un popularizēšana” un “Eiropas nozīmes kultūras mantojumu glabāšana un sargāšana”;
- O. tā kā ES kā starptautiska organizācija ar juridiskās personas statusu starptautiskajās publiskajās tiesībās (LES 47. pants) var uzturēt attiecības ar citām organizācijām un tai būtu jāpievērš īpaša uzmanība sadarbībai ar ANO un tās specializētajām organizācijām, kā arī starptautisku nolīgumu slēgšanai;
- P. tā kā LESD 167. panta 4. punktā ir norādīts, ka “rīkojoties saskaņā ar citiem Līgumu noteikumiem, Savienība ņem vērā kultūras aspektus”;
- Q. tā kā 2017. gada 25. marta Romas deklarācijā ES līderi apņēmas strādāt, lai izveidotu “Savienību, kas saglabā mūsu kultūras mantojumu un veicina kultūras daudzveidību”;
- R. tā kā 2012. gadā Eiropas Padomes Parlamentārā asambleja pieņēma rezolūciju Nr. 1896 “Krievijas Federācijas pienākumu un saistību izpilde”, aicinot Krievijas Federāciju turpināt centienus ātri atrisināt atlikušos jautājumus par kultūras un cita īpašuma atdošanu, veicot tiešas sarunas ar attiecīgajām valstīm;
- S. tā kā ANO Deklarācijā par starptautiskās sadarbības principiem kultūras jomā ir apstiprināts, ka kultūras mantojums ir daļa no cilvēces kopējā mantojuma un tas būtu jāatdod likumīgajiem īpašniekiem, ja tas izņemts bez viņu piekrišanas;
- T. tā kā kultūras mantojuma iznīcināšana un izlaupīšana bruņotos konfliktos ir nopietni

uzbrukumi cilvēka cieņai un cilvēktiesībām;

- U. tā kā pētījums, ko Eiropas Parlamenta Kultūras un izglītības komiteja pasūtīja 2022. gadā¹⁰ pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā, sniedz jaunu skatījumu uz kultūras mantojumu, kas arī jāuzskata par cieši ar cilvēktiesībām saistītu jautājumu; tā kā šai perspektīvai ir juridiskas sekas ES;
- V. tā kā arī ANO Ģenerālā asambleja kultūras mantojuma aizsardzību ir atzinusi par cilvēktiesību jautājumu¹¹, un kultūras mantojuma cilvēciskā dimensija tika pilnībā apstiprināta ANO Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam;
- W. tā kā Eiropas Ārējās darbības dienesta (EĀDD) 2022. gada ziņojumā par progresu koncepcijas par kultūras mantojumu konfliktos un krīzēs īstenošanā ir uzsvērts ES atbalsta līmenis kultūras mantojuma aizsardzībai konfliktos un krīzēs, tostarp karā Ukrainā, ko nodrošina, izmantojot dažādus līdzekļus¹²;
- X. tā kā Lūgumrakstu komiteja tikai nesen ir apspriedusi Lūgumrakstu Nr. 1168/2023, kurā lūgts atgūt Rumānijas nacionālās bagātības un vēsturiskos arhīvus no Krievijas, kas vērsa ES uzmanību uz šo jautājumu,
  - 1. pauž nopietnas bažas par šīs Rumānijas nacionālās bagātības statusu, kas ir nenovērtējama kultūras, reliģisku un vēsturisku Eiropas mantojuma artefaktu kolekcija, un pauž dziļu nožēlu par to, ka Krievija to nelikumīgi glabā jau vairāk nekā gadsimtu;
  - 2. mudina Krieviju nekavējoties un bez nosacījumiem atgriezt Rumānijas nacionālo bagātību Rumānijai un Rumānijas tautai un samaksāt soda naudu un procentus, kas uzkrāti par laikposmu, kurā Rumānijas tautai tika liegta iespēja izmantot savu likumīgo īpašumu;
  - 3. ņem vērā Rumānijas valdības un Rumānijas Valsts bankas centienus diplomātiskiem līdzekļiem un starptautiskā sadarbībā panākt Rumānijas nacionālās bagātības restitūciju;
  - 4. atgādina, ka kultūras mantojums ir nācijas identitātes neatņemama sastāvdaļa; tādēļ nosoda kultūras priekšmetu nelikumīgu izvešanu un nelegālu tirdzniecību;
  - 5. mudina Krieviju atgriezt Polijā nolaupītos mākslas darbus un bagātības, tostarp tos, kas nozagti Polijas okupācijas laikā, un tos, kurus vispirms konfiscēja Vācijas spēki un pēc tam atņēma Padomju Savienība; aicina starptautisko sabiedrību atbalstīt 20 restitūcijas prasības, ko Polija iesniegusi Krievijai par tūkstošiem priekšmetu;
  - 6. atgādina Krievijai, ka kultūras priekšmetu izlaupīšanai nav juridiska vai ētiska noilguma termiņa; aicina Komisiju attiecībā uz nolaupītiem mākslas darbiem pieņemt pieeju “vienreiz nozagts — vienmēr nozagts”;

---

¹⁰ Pētījums “Kultūras mantojuma aizsardzība pret bruņotiem konfliktiem Ukrainā un ārpus tās”, Eiropas Parlamenta Iekšpolitikas ģenerāldirektorāta Struktūrpolitikas un kohēzijas politikas departaments, 2023. gada 21. marts.

¹¹ ANO Ģenerālās asamblejas 1998. gada 6. marta Rezolūcija 52/145 “Cilvēktiesību stāvoklis Afganistānā”.

¹² EĀDD, ‘[Concept on Cultural heritage in conflicts and crises – A component for peace and security in European Union’s external action](#)’, 2021. gada 19. aprīlis.

7. atzinīgi vērtē tādu dažu dalībvalstu centienus atgriezt kultūras darbus un artefaktus to izcelsmes vietās kā daļu no to ārpolitikas stratēģijas nolūkā veicināt savstarpēju sapratni par citas dalībvalsts kultūras mantojumu, kā arī atbalstīt autonomas kultūras politikas izstrādi trešās valstīs; aicina Komisiju un EĀDD aktīvi atbalstīt šīs dalībvalstis sarunu procesos ar trešām valstīm, izmantojot holistisku pieeju, un aktīvi atbalstīt visu dalībvalstu centienus attiecībā uz to kultūras un vēstures mantojuma aizsardzību un reparācijām saskaņā ar “MONDIACULT 2022” deklarāciju;
8. aicina Komisiju, Padomi, EĀDD un Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos sniegt proaktīvu palīdzību un atbalstu Rumānijas iestādēm to centienos nodrošināt nacionālās bagātības restitūciju; norāda — lai panāktu taisnīgumu Rumānijas iedzīvotājiem, šajos centienos būtu jāiekļauj arī pasākumi sodanaudas piemērošanai Krievijai un uzkrāto procentu iekasēšanai no tās;
9. aicina Komisiju un Padomi iekļaut kultūras apsvērumus un nacionālā mantojuma restitūciju ES ārējās darbībās, jo īpaši to darbībās attiecībā uz Krieviju;
10. aicina ES uzturēt attiecības ar citām starptautiskām organizācijām un piešķirt īpašu nozīmi sadarbībai ar ANO un tās specializētajām organizācijām, jo īpaši *UNESCO*, lai atbalstītu dalībvalstu centienus atrast un atgūt nolaupīto mākslu un nacionālo bagātību;
11. aicina *UNESCO* un citas attiecīgās organizācijas palīdzēt nodrošināt to kultūras priekšmetu atgriešanu, kas tika nolaupīti Pirmajā un Otrajā pasaules karā un paturēti;
12. aicina Komisiju iesniegt stratēģiju to Rumānijas arhīvu un nacionālās bagātības restitūcijai, kurus joprojām nelikumīgi glabā Krievija;
13. aicina ES iestādes veikt pasākumus, lai aizsargātu un saglabātu kultūras mantojumu un apkarotu kultūras mantojuma nelegālu tirdzniecību un iznīcināšanu;
14. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei, Komisijai un Eiropas Ārējās darbības dienestam.